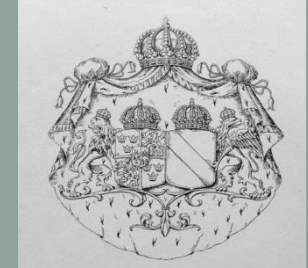

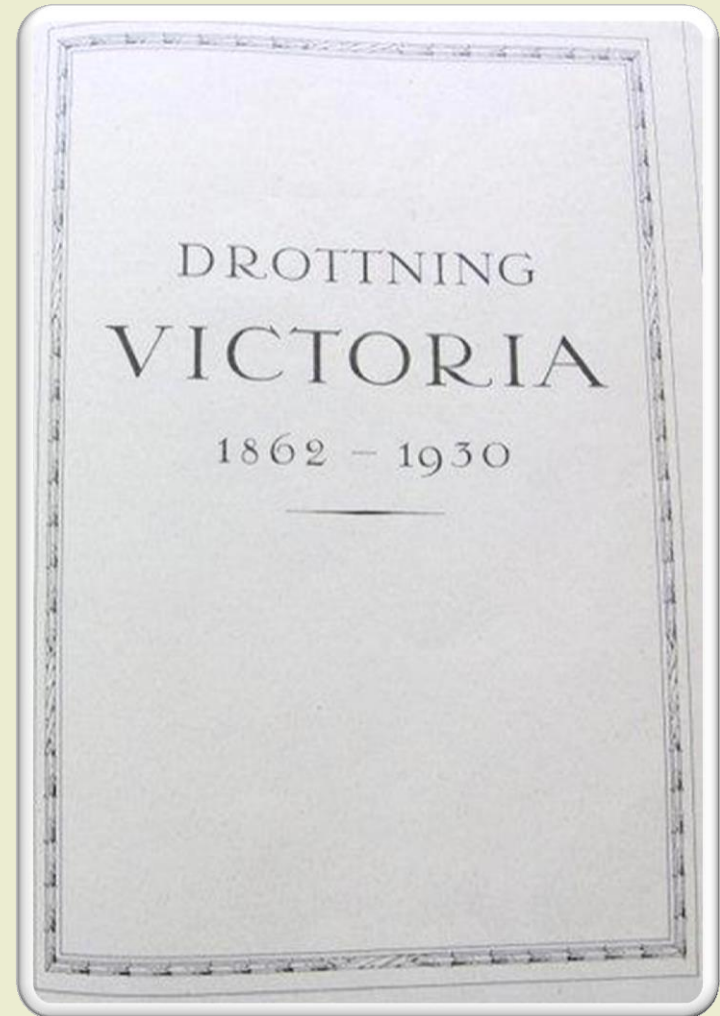
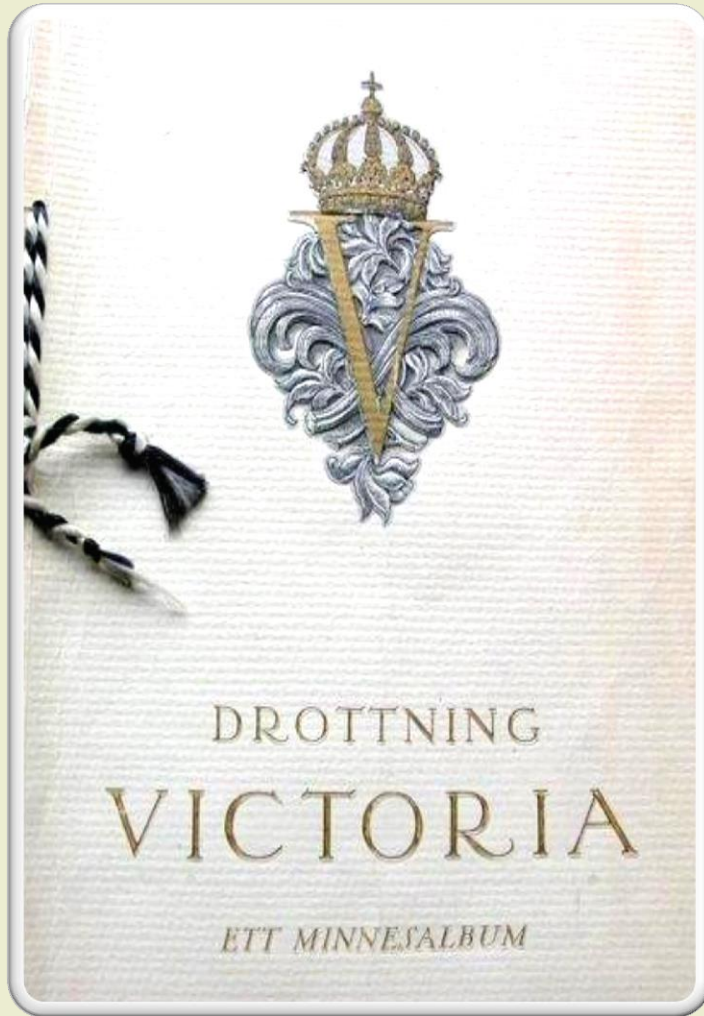
DROTTNING VICTORIAS MINNESALBUM

En presentation
av Heinz Lägler

DSG Stammtisch
23 nov. 2015

Goldene Rose,
Heidelberg -
Kirchheim

DET SISTA PORTRÄTTET

M O R

Mor!

Som en öad dröm föreligger det att du gått bort för alltid. Skall den ej skingras och förflyktigas av gryningens svala fläktar? Skall ej ett djupt andetag välla bördan från bröstet, en välbekant stämma förkunna ett morgonen åter sandats? Färfängt att vänta, färfängt att hoppas på ett uppvaknande. Ty drömmen är vorden bitter verklighet.

Mor, du har betytt så mycket för oss. Du var den sammanhållande-kraften, den enande viljan inför vilken vi böjde oss, den trygga hamnen mot brottsjöar där en vinddriven seglare fick risa ut stormen och sjunka in i den vila, som endast en modersfamn av allt i hela världen kan skänka. Du var omgiven av maktens insignier, av tusen hänsyn och nedärva traditioner, de drogso lika en trollcirkel kring din boning och värdes samman till en skimrande mantel om din höga gestalt. Det måste så vara, din ställning krävde det, du insåg det själv och fogade dig däri. Men den, som fått blicka bakom förlåten och tränga in till allt det rika och varma, som gömdes därbakom, glömmes det aldrig. Då var du bara en människa bland andra människor, en älskande maka, en ömmande och förtäande moder för sina barn. Då öste du ut ditt bräddfulla hjärtas outtömliga skattkammare, du slöade med godhet och skänkte utan återvändo bort av det bästa du bar inom dig. Hade man kommit försagd gick man sådan tröstad och stärkt. Ingen kunde som du dela med dig av den fasta tro, som försätter berg och av den undergivenhet inför livets skickelser, som visserligen böjer sig men aldrig pressas på knä i veklåg självuppgivelse. Stolt var din ödmjukhet och ödmjuk din stolthet, ty anden lät sig aldrig betvingas.

Mor! Själv lidande blev du de lidandes bästa vän. Inför dina egna plågor, din egen långsamt dödande sjukdom sviktade du ej. Din prövning bar du med ett nästan övermänniskt tålamod. Aldrig gick en medveten klagan över dina läppar, vad du led behöll du för dig själv. »Den, som

Gud pålägger en plåga, ger han också kraft att bära den», brukade du säga. »Han har en avsikt med allt, det är bara så, att vi inte alltid kan fatta den. Ni friska ha annat att tänka på än att beklaga en skräplig sjukling. Mitt onda måste jag dras med — bekymra er inte om mig, det går så länge det är meningen att gå.» Nej, var det något hon kunde sucka över så var det tanken på alla dem, kända och okända, vilka liksom hon bundits till sjuklägret eller i övrigt drabbats av sorg och motgångar. För dem hyste hon ett outtröttligt deltagande, rent spontant och oöverlagt, och var det något hon beklagade sig över var det att inte nog kunna hjälpa och trösta där det behövdes. Av naturen ägde hon ett öppet, medkänsligt sinne för allt mänskligt lidande. Det fördjupades och förädlades genom hennes eget tragiska livsöde. Tyst och försynt, nästan i hemlighet gjorde hon oftast barmhärtighetens verk. En vädjan till hennes goda hjärta och givmildhet förklingade aldrig ohörd. Särskilt Ölandsbygden, där hon redde sitt eget vackra Tusculum, låg hennes hjärta när. Tusenden ha blivit hulpana av henne på skilda sätt, om vilkas art eller omfång inte ens hennes allra närmaste ägde kännedom, och från tusende hem ha lika rörande som tafatta och äkta tacksägelse nått hennes sjukläger. Inför dylika yttringar, omedelbart sprungna ur osammansatta hjärtans behov att lägga sin erkänsla i dagen, erfor hon större glädje än över braskande skrivelser eller underdånigt framräckta jättebuketter. Ännu fyra dar innan sin död lät hon skriva och ta reda på en liten flicka i det mörkaste Småland, som en gång för längesedan givit henne ett fång skogsblommor och nu bad så vackert om en slant. Fastän många år förflutit påminde hon sig episoden mycket väl. »Det var riktigt rörande när hon räckte fram sina Linnéor, och hon hade de troskyldigaste blå barnaögon man kan föreställa sig.» In i det sista var hon verksam och tänkte på alla, härvidlag hjälpt av sin utomordentliga minnesgodhet.

Mor, din glädje var andras glädje och trevnad. En större oegennyttia än din är svårt att tänka sig. Du var så ängsligt mån om att inte förorsaka besvär att du ofta alldeles glömde bort ditt eget välbefinnande. Helst ville du själv lägga handen vid allt, styra, ordna och ställa så att vi andra skulle känna oss riktigt hemma och slippa tänka på bekymmer. Inte förrän krafterna sveko nödgades du ge efter på tömmarna, vilka dock aldrig helt gled oifrån dig. I Tessins gamla borg och i allt vad därtill hör, taget i vidsträcktare bemärkelse, var du den ledande kraften, den enande viljan

till vilken alla blickade upp. Stundom sträng och fordrande men aldrig så fordrande som mot dig själv. En vänlig blick, ett öfverseende ord fanns alltid till hands efter en mild men nödvändig tillrättavisning. Klarsynt, genomtänkt och rättvist var ditt regemente samtidigt med att dina underlydande i dig hade en bästa vän. Ditt känsliga skönhetsinne, din fina smak och ditt säkra omdöme visade vägen då det gällde att smälta samman gammalt med nytt, att bevara och befästa gångna släktens kulturarv samt värda värdefulla traditioner. Om du höll på det yttre så var det för att du själv var så noga även med allt, som inte syntes. Ty här liksom i livets skiften ansåg du att endast det, som byggdes inifrån och ut, vilade på en säker grundval. Du prövade och vägde. Det lödiga behöll du medan allt annat förkastades. Ditt verk såg du i kontinuitetens vida perspektiv och din vandel hade stora, andligt rika och sedligt kristna personligheter till förebild. Så blev du själv en starkt betonad personlighet som satte sin prägel på omgivningen och fångade även de motspänstiga under sin tjuskraft.

Mor, ditt var ej felet om du tidvis ej kom så nära ditt svenska folk som du önskat. Allt vad i din förmåga stod gjorde du för att stärka och utvidga kontakten, du ville det men viljan var understundom större än förmågan. Ohälsan lade oöverstigliga hinder i vägen, tvingande dig till skenbar sysslolöshet i främmande land där du nödgades tillbringa så många år, skild från ditt och de dina och allt som var dig kärt här hemma. Ensam nödgades du ofta kämpa den hopplösa kampen mot sjukdom och förtidig död. Söderns sol och värme blevo livsbetingelser utan vilka du ej härdat ut. Men i tankar och gärning var du ändå beständigt bland alla dem i Norden, som så väl behövde dig. Samtidigt med att du var en rakryggad dotter av ditt sydtyska hemland blev du en äktsvensk mor för dina barn, en äktsvensk husfru i ditt hem, en äktsvensk landsmoder för bygd och bebyggare, alltifrån Sundets blåa band till de vita vidderna under norrskenet's flammande ridåer där de dra sina sprakande band över tiggande fjäll och tunga skogar. Din levnads väg har ofta varit mödosam att gå, du har slitits mellan känslor av vitt skilda slag varvid hjärtat ropat ett och förståndet ett annat. Men aldrig vek du en tum från det du ansåg rätt. Från första stunden till den sista tog du plikten — endast plikten — till rättssnöre, i sista hand blev den den avgörande faktorn för dina handlingar och i känslan av att omutligt ha uppfyllt detta det strängaste av alla etiska

monalbud lade du äntligen ditt trötta huvud till ro. Sent ha många kommit till inakt härom. Men är det inte som om du nu, sedan du för alltid återhördats till det rätta fosterland, på nytt tyckt ditt folk närmare, stigit fram och blivit levande i döden? Som om bandet mellan dig och oss knutits än fastare samman för tid och evighet? Hem kom du, förvissu ej som en främling utan som en länge saknad mor vilken återvänder till sina barn. När slugen Vasaorden under sorgeskottens dån och förtämda pukors dova muller förde dig i land på Sveriges jord, blev du som aldrig tillförene åter ett med det land och folk, som du älskade med hela styrkan av ditt trofasta hjärta och för vilkas skull du varit redo att offra allt, ja, själva livet om så hade krävts. Ditt namn, din gärning höra hävden till, men ditt minne skall ännu länge leva på folkets läppar.

Mor! Sörjande och spörjande ha vi stått vid din bår, stumma och förbryllade inför dödens evigt lika ofattbara gåta och med hjärtan som varit nära att brista av bedrövelse. Dock skall ditt minne ej med klagan firas. Ljus som värvällden när du fördes till den sista vilan i bragdernas Gudshus vilja vi bevara din bild. Ditt namn var seger och du gjorde det heder. Ej i yttre mätto genom glans och makt, ord och åthävor. Din klippfasta tro, din orubbliga, av intet nedbrutna viljestyrka bärgade åt dig den skönaste av alla segrar: viktorian över sig själv.

Mor, för alltid har du nedlagt din krona inför Konungarnas konung. Din dag är lyktad, ditt värv är slut. Dina trötta ögon få äntligen vila. Men vad var drottningringen kring din panna mot det lidandets diadem, som en allvis, högre makt tryckte utomkring den världsligas opersonliga insignier? En mild gloria borde ha tindrat kring ditt huvud i stället för guldets kalla glans. I den eviga ron har du ingått för att hämta ett ovanskligare smycke varom det talas i det bibelspråk, som blev dig kärare än andra och som du lämnat efter dig liksom ett testamente till allt Sveriges folk:

»Var trofast intill döden så vill jag giva dig livets krona.»

Mor, älskade mor!

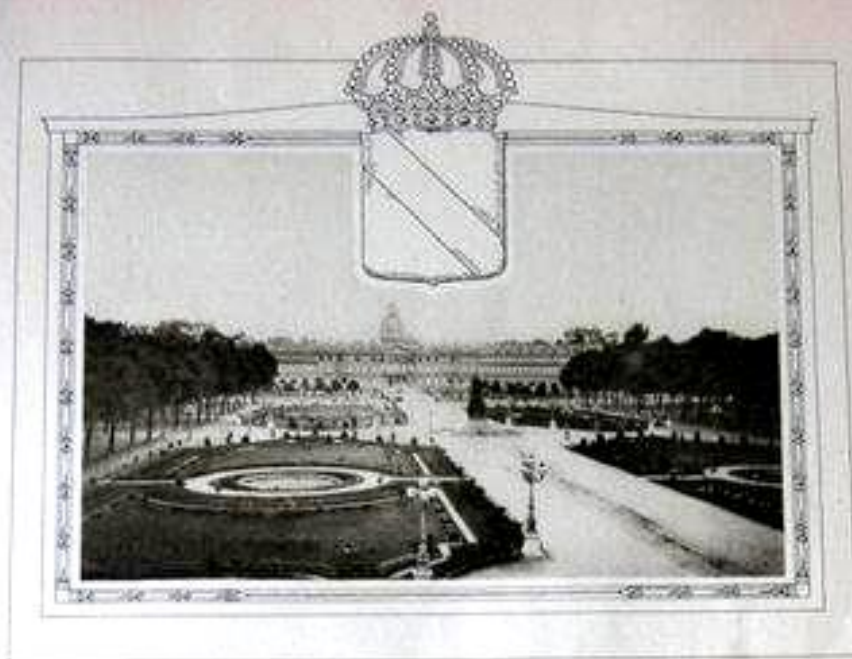

KUNG GUSTAF OCH DROTTNING VICTORIA

SVERIGES KRONPRINSESSA

Slottet i Karlsruhe, där drottning Victoria föddes

DROTTNING VICTORIA

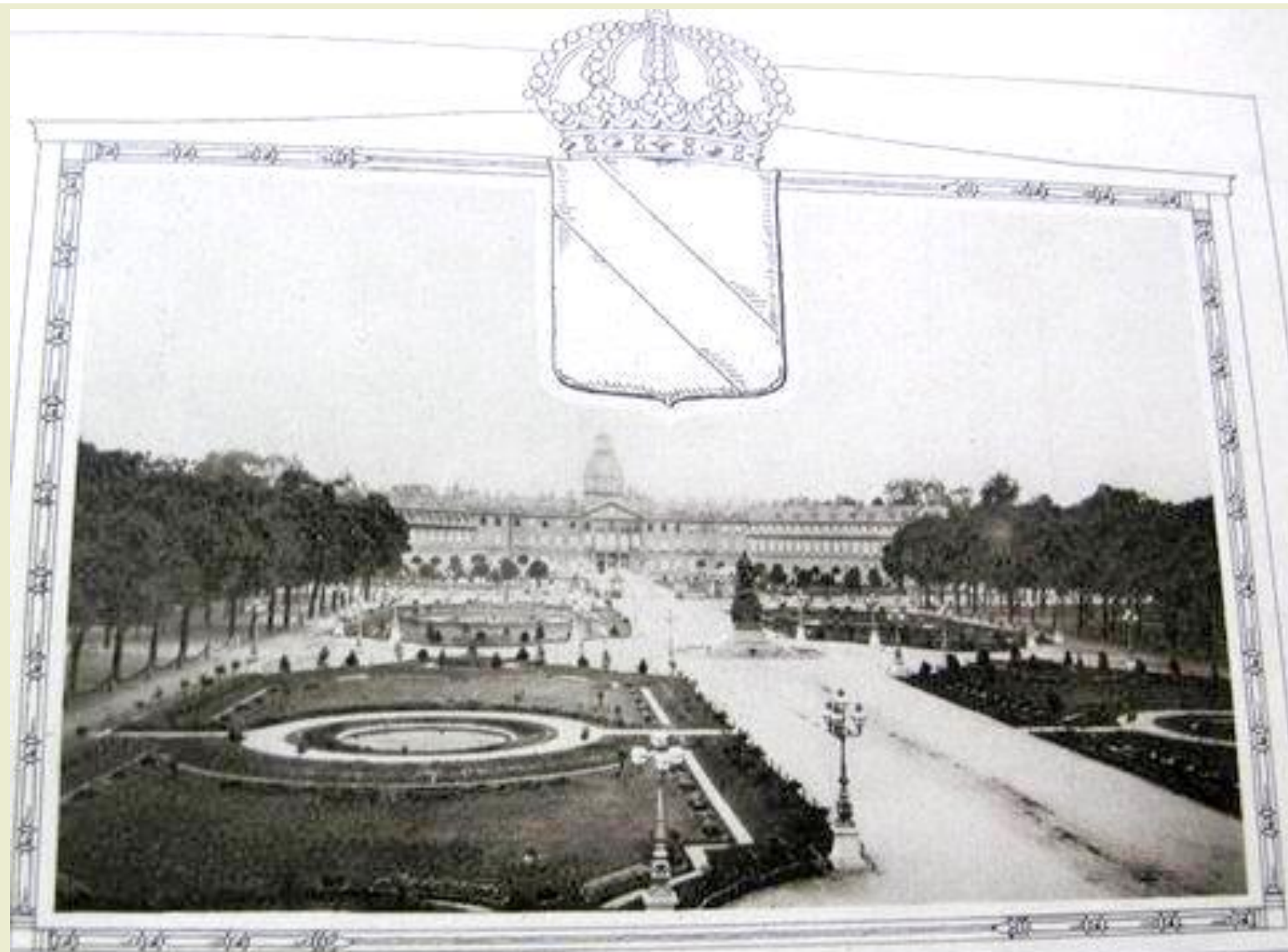
När drottning Victoria en sydländsk värvkäll, fridagen den 4 april, i sitt hem i Rom lugnt och stilla somnade in i den sista, stora vilan, ändrades ett på samma gång stort och tragiskt levnadshöde.

Det torde ej vara någon överdrift att påstå, att drottning Victoria genom sina insatser på hjälpverksamhetens område under ett pröfsamt tidskede för sitt land och folk betytt mer än någon annan svensk drottning före henne, men hon gick bort okänd för de flesta och av många, till följd av okunnighet om hennes liv och verk, osärvt beömd. Utrustad med en begåvning och i besittning av en bildning som få personer i hennes ställning, viljestark och buten av en levande övertygelse om

den monarkiska statsformens betydelse för samhällslivets lugna utveckling, hindrades hon av rätt sjuklighet under långa perioder av sitt liv att framträda och fullgöra sina uppgifter som en regerande kungas maka, vilka för henne voro en bjödande plikt. Och innan hennes levnads sol stöcknade, fick hon se andra ideal än dem, som genom bödd, miljö och uppfostran blivit hennes, stiga upp som ledstjärnor för Europas folk. Genom sitt intima umgänge i ungdomsåren med tyska kejsardömetns skapare och sedermera med fullföljarna av rikets uppmarsch till en ledande ställning bland världsmakterna blev hon delaktig av en idévärld, vars slödersmulande och förintande av revol-

Slottet i Karlsruhe, där drottning Victoria föddes

Slottet i Karlsruhe, där drottning Victoria föddes

DRÖTTNING VICTORIA

När drottning Victoria en sydländsk vårkväll, fredagen den 4 april, i sitt hem i Rom lugnt och stilla somnade in i den sista, stora vilan, ändades ett på samma gång stort och tragiskt levnadsöde.

Det torde ej vara någon överdrift att påstå, att drottning Victoria genom sina initiativ på hjälpverksamhetens område under ett prövosamt tidskede för sitt land och folk betytt mer än någon annan svensk drottning före henne, men hon gick bort okänd för de flesta och av många, till följd av okunnighet om hennes liv och verk, orättvist bedömd. Utrustad med en begåvning och i besittning av en bildning som få personer i hennes ställning, viljestark och buren av en levande övertygelse om

den monarkiska statsformens betydelse för samhällslivets lugna utveckling, hindrades hon av svår sjuklighet under långa perioder av sitt liv att framträda och fullgöra sina uppgifter som en regerande konungas maka, vilka för henne voro en bjudande plikt. Och innan hennes levnads sol slocknade, fick hon se andra ideal än dem, som genom börd, miljö och uppfostran blivit hennes, stiga upp som ledstjärnor för Europas folk. Genom sitt intima umgänge i ungdomsåren med tyska kejsardömetts skapare och sedermera med fullföljarna av rikets uppmarsch till en ledande ställning bland världsmakterna blev hon delaktig av en idévärld, vars söndersmulande och förintande av revolvo-

*Storhertiginnan Luise av Baden med sina barn 1874
Prinsessan under skoltiden*

Storhertiginnan Luise av Baden med sina barn 1874
Prinsessan under skoltiden

tionens stormflod hon i äldre år på nära håll fick bevittna. Prinsessan, som under tidiga barnår tog outplånliga intryck av 1870—71 års händelser — det belägrade Strassburg låg blott några mil från hennes hemstad —, nödgades som svensk drottning en sen novemberafton 1918 tillsammans med sin moder lämna palatset, där hon fötts, för att söka skydd hos en av sina hovmän på ett undangömt gods, där hon för att bistå den gamla storhertiginnan stannade över ett halvt år, innan hon återvände till sitt land.

En mindre stark ande skulle ha brutits av mismod inför sådana prövningar. Men drottning Victoria besatt en klokhet, som visste att tiderna skifta, och när ekot av stormarna ute i Europa även nådde vårt land, var hon storsint och upphöjd nog att vid konungens sida anpassa sig efter och fylla de krav en ny tid ställde på henne. Hon visste, att hon var en vanlig dödlig.

som endast med bördens rätt beklädde en hög och ansvarsfull post, och det är främst genom vad hon utlär och verkat som en varmt kännande människa i hög och inflytelserik ställning, hon gjort sig förtjänt om en folks vördnad och kärlek.

Drottning Victoria föddes den 7 augusti 1862 i Karlsruhe inom en furstefamilj, som räknar de stoltast anor och har det blåaste blodet i norra Europa. Hennes fader var den folkkäre storhertig Fredrik I av Baden och hennes moder den av det badensiska folket lika avhållna storhertiginnan Luise, född prinsessa av Preussen. På fädernet tillhörde hon den tusenåriga ätten Zähringen, som redan på 900-talet framträdde i Sydtycklands historia, och på mödernet den något yngre ätten Hohenzollern, Preussens kraftfulla furstehus, vilket under 1800-talets senare del och intill världskrigets slut spelade den ledande rollen inom det enskild

Föräldrarna: Storhertigen och storhertiginnan av Baden

tyska riket. Det nya tyska rikets förste kejsare, Wilhelm I, var hennes morfader och hon var således också kusin till Wilhelm II. Genom sin fader, vilken var son till prinsessan Sofia Wilhelmina av Sverige, en dotter till Gustaf IV Adolf och hans gemäl drottning Fredrika, förbands hon med det Holstein-Gottorpska huset. Hon tillhörde både på sin faders och sin moders sida Vasaätten, inom vilken hon i elfte rätt nedstigande led härstammade från Gustaf Vasa. Man kan alltså säga, att i legitimistiskt hänseende »fortid sig med framtid enar» i drottningens person.

Drottning Victoria hade icke blott den höga bördens företräde. I hennes personlighet funnos otvivelaktigt alla de stolta anfädernas bästa och gedignaste egenskaper på ett lyckligt sätt förenade: viljestyrka, organisatorisk begåvning, klokhet och en hjärtats värme och ödmjukhet, som kom henne att vinna alla människor

i sin väg och behålla deras tillgivenhet, allt egenskaper, som utvecklades och stärktes genom en sorgfällig av moderns kärleksfulla hand ledd uppfostran.

De storhertigligna föräldrarnas äktenskap skildras som ett lyckligt och harmoniskt samliv, vilket gav barnen för hela livet bestående intryck. Modern var en begåvad, klok och mångsidig kvinna, vilken under hela sitt liv utövade en omfattande filantropisk verksamhet, och tack vare faderns stora intresse för vetenskap och skön konst utvecklades Badens huvudstad under hans halvsekellånga regering till ett för Sydtyskland betydelsefullt kulturcentrum. I detta hem och denna miljö tillbragte drottning Victoria lyckliga och glädjefulla barn- och ungdomsår, vintrarna i Karlsruhe och somrarna mestadels på det underbara slottet Mainau på en ö i Bodensjön, eller Eberstein i Murgdalen, en gammal riddarborg, som på grund av sitt

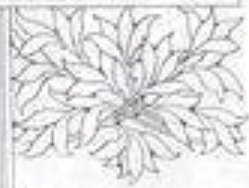

*Two tidstypiska
ungdomsporträtt:
t. v. Snöfall i atel-
jén, t. h. i sport-*

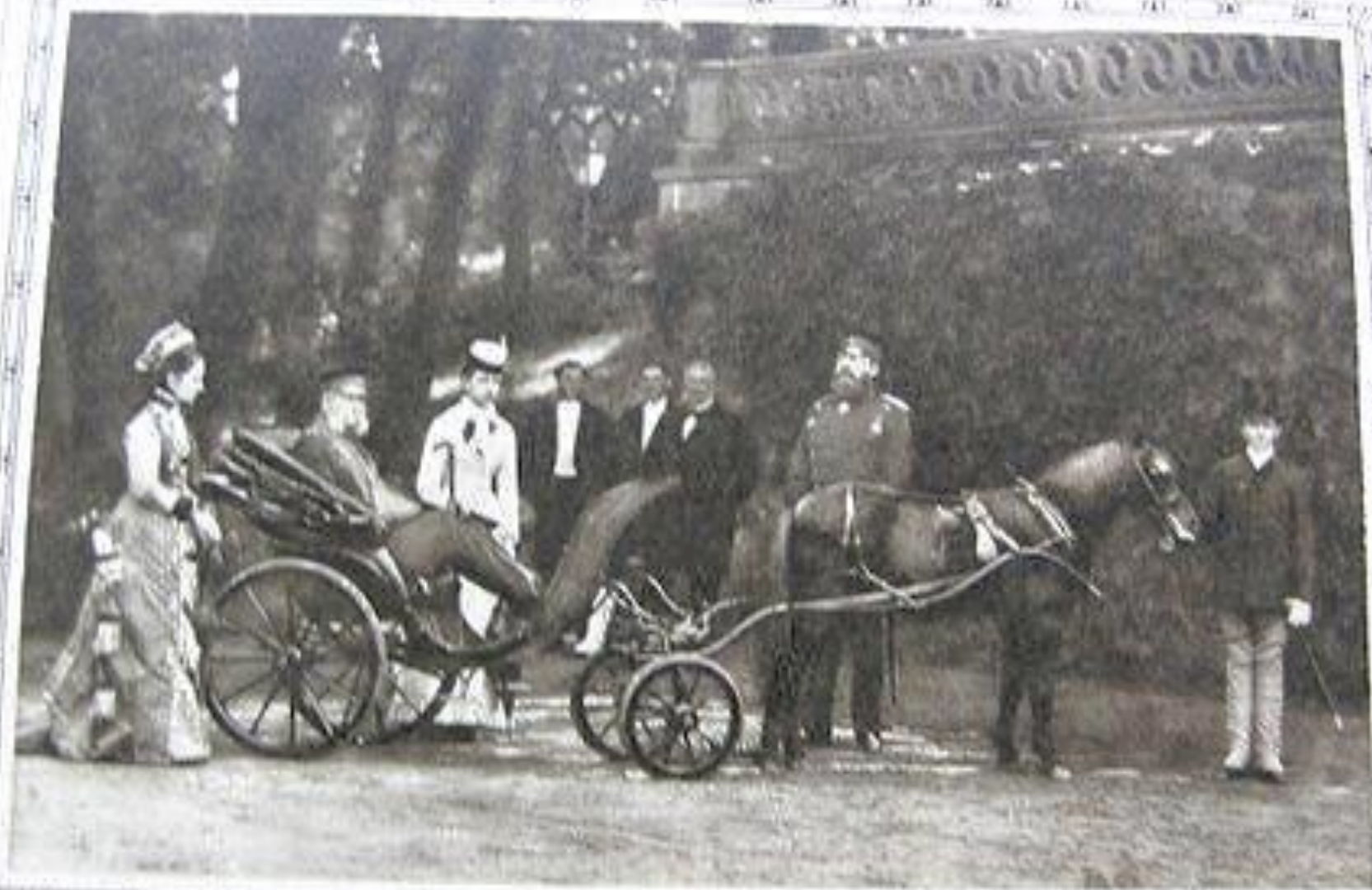
*betonad 80-tals-
dräkt. (i ovalen)
Prinsessan som vann
hjärtan*

*Prinsessan Wilhelmina,
Kronprins Gustaf
på besök i Baden;
fr. v. t. h. Kron-
prinsen, arstaterher-*

*og Friedrich, prins
Ludwig och prin-
sessan Victoria.
Prinsessan med sina
fyrbenta vänner.*

Besök i Potsdam. Prinsessan Victoria och hennes morfar gamle kejsar Wilhelm, kejsar Friedrich III och storkertiginnan av Baden

vackra läge var ett älsklingstillhåll för den naturdyrkande storhertiginnan.

Drottning Victoria skildras som en tidigt utvecklad och vetgirig prinsessa, som med lätthet tillägnade sig sin tids bildning. Redan vid fem års ålder lärde hon de första grunderna i läsning, skrivning och räkning och åtta år gammal talade hon flytande engelska och franska. Vid hennes uppfostran tillämpades för detta tidsålder för furstliga personer ganska ovanliga, frisinnade principer. När hon var tio år gammal inrättades en skola i slottet med ett antal flickor ur Karlshagens bildade kretsar. Här fick prinsessan utan klemmande eller företrädesrätt deltaga i undervisningen och vid examina placerades hon liksom de övriga eleverna efter kunskapsmått, i regel i andra eller tredje rummet. Efter konfirmationen studerade hon litteratur och konsthistoria och utvecklade samtidigt sin konstnärliga be-

gävnung och sina musikanlag under skickliga lärars ledning. Prinsessan blev så måningarnas mer än amatör inom målning, skulptur och framför allt inom musik. Hennes utpräglade artistiska begävnung tog sig uttryck i konstnärligt utförda akvareller, och musiken blev under långa sjukdomsår för drottning Victoria en konst i vederkvickelse. Richard Wagner var från barnåren hennes älsklingsskompositör, och vid pianot fann hon ofta i enskildhet utlösning för sin personlighets innersta källsprång, det varma och veka, som hon genom bändning i livets och lidandets skola så väl lyckades dölja vid alla officiella framträdanden.

Prinsessans lyckligaste perioder under barnåren voro de årliga uppehållen på Mainau. Här hade hon sin egen lilla trädgård, en sjö att segla på och djur att syssla med. Hon var ett hurtigt barn, lek och ras tillsammans med brodern och kamraterna hörde till de

*Kronprins Gustaf och prinsessan Victoria i kretsen av furstliga anförvanter
I sندن gamle kejsar Wilhelm, längre t. h. sedermera kejsar Wilhelm II*

dagliga livet. Tidigt blev hon skicklig i ridning, sedermera också i körning. Gamla öläningar erinra sig med vemod den vackra synen av drottningen, körande sina vita hästar, då hon under soliga sommarkvarnar företog långa utflykter i vagn på Alvaret eller begav sig på besök till någon behövande eller sjuk. Varje år kom »segergubben», gamle kejsar Wilhelm, till Mainau, och då deltog dotterdottern-älsklingsbarnet i tillredelser av små festligheter för den avhållne farfadern. Ibland lagade hon egenhändigt hans älsklingsrätter. Jämsides med skolundervisningen invigdes den lilla prinsessan i husliga bestyr, och som nygift kronprinsessa på Tullgarn lagade hon stundom frukosten åt kronprinsen och hans uppvaktning vid återkomsten från morgontidiga jakt- eller fisketurer. De som stått henne nära berätta, att drottningen livet igenom bevarade det i barnaåren väckta intresset för husliga plikter. Hon

följde alltid med inom hem och hushåll, vare sig hon befann sig hemma eller borta, och ömmare kunde ingen vara i sina omtankar om make och barn än hon.

När dåvarande kronprins Gustaf den 1 oktober 1881 förde prinsessan Victoria av Baden hem till Sverige — bröllopet hade några dagar tidigare firats under stora högtidligheter i Karlsruhe — »glödde hälsans rosor på hennes kinder och hennes blå ögon strålade i ungdomlig friskhet, när hon möttes av folkets jublande hälsningar», enligt en tidnings skildring av de nygiftas intåg i Stockholm. Men omplanteringen från Sydtysklands varma och soliga luft till Nordens kyliga klimat skulle ej bekomma den unga kronprinsessan väl. Ett år efter sin ankomst till Sverige, kort efter nuvarande kronprins Gustaf Adolfs födelse, angreps hon av bronkialkatarr. En tyngande sjuklighet bredde därmed sin skugga över hennes liv, för att seder-

DE NYFORLOVADE

DEN UNGA BRUDEN

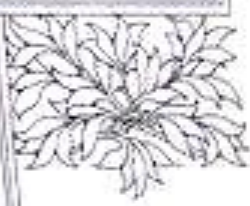

Den 93-åriga kejsar
Wilhelm med barn-
barnbarnen prins-
arna Gustaf Adolf
och Wilhelm t.h.,
samt en familje-
grupp från bröl-

lopsåret 1881, kron-
prinsen och kron-
prinsessan, kung
Oscar och drott-
ning Sophia samt
storhertigparet av
Baden

*På sommarbesök
i Baden. Prins
Gustaf Adolf i sin
mormors knä, på
bilden t. h. storher-
tigparet av Baden*

*med dotternerna,
och den undre bil-
den Gamle kejsor
Wilhelm med barn-
barnsbarnet Gustaf
Adolf*

Kronprinsessans intåg i Stockholm: Landstigningen vid Riddarholmen den 1 okt. 1881

mera aldrig släppa sitt grepp, hur hjältemodigt hon än kämpade däremot.

Sjukdom och lidande skulle också göra henne till en främling för sitt folk, hur varmt hon än kände och tänkte för det och hur livligt hon än åstundade att komma det nära och lära känna dess liv i helg och söcken. Hennes första framträdande i Stockholms societetsliv vintern 1881—82 blev även hennes sista i vidsträcktare mening. Från år 1883 blevo uppehåll i mildare klimat nödvändiga under vintermånaderna nästan varje år. De första åren sökte hon sig mest till Baden, men då hennes sjuklighet genom tillstötande lungsåcksinflammation kort efter prins Eriks födelse 1889 förvärrades, måste hon söka sig längre söder ut, först till Rivieran och sedan till Italien, under vars varma och hälsobringande sol hon fann lindring i sina plågor, om också icke förbättring.

Vintrarna 1890—91 och 1891—92 tillbragte kren-prinsparet i Egypten, och från denna tid stamma bevisen på drottning Victorias icke obetydliga litterära talang. Det finns ingen skön eller estetisk konst, som drottningen ej övat, och vittra försök hade tidigare ej varit henne främmande. I yngre år skrev hon stundom vers, fast dessa aldrig kommit utanför en trängre krets. Den första resan till Egypten avsatte ett arbete med titeln »Vom Nil. Tagebuchblätter während des Aufenthaltes in Egypten im Winter 1890—91», tryckt som manuskript i Karlsruhe. Boken, som med den för drottning Victoria karakteristiska minnesgodheten tillägnats föräldrarna, röjer en ovanlig iakttagelseförmåga, en livlig framställningskonst och den hjärtats humor, som en av Tysklands största filosofer betecknar såsom den enda sanna. Hon framträder även i detta verk illustrationer som en konstnärligt utbildad fotograf, en

Brudföljet genom äreportarna på Slottsbacken

konst, vilken hon så småningom förde till fulländning. Under de korta sommaruppehållen i Sverige företog kronprinsessan långa sjöresor i Östersjön, företrädesvis på chefsfartyget »Drott», och det var under en av dessa sjöfärder hon upptäckte platsen för sitt blivande sommarresidens. På Öland, där mulbärsträdet växer och vinrankan sätter frukt under varma och soliga år, fann dåvarande kronprinsessan sitt »Capri i Norden» och skapade här, strax söder om Borgholms slottsruin, under Alvarets branta landborg mot Kalmarsund ett stycke Italien. En vacker vit byggnad reser sig över strandslutningens ekskogar och minner om drottningens skönhetslängtan och klassiskt skolade smak, liksom de omgivande park- och trädgårdsanläggningarna med sina rosenpergolor, antika statyer, brunnar och kolonner. Drottningen älskade blommor, nejlikor främst.

I slutet av november 1907 bortgick storhertigen av

Baden och kort därpå, den 8 december, gick Oscar II ur tiden. Kronprinsessan hade skyndat till faderns dödsbädd och återkom först dagen efter svärfaderns död till Stockholm — som drottning. Hennes första uppträdande i denna värdighet tilldrog sig stor uppmärksamhet och många iakttogo en avvaktande hållning. Under Oscar II:s regering hade kronprinsparet haft få tillfällen att representera, och till följd av sina många och långa utomlandsvistelser var den nya drottningen föga eller intet känd. Men hon övervann snart reservationen, i den mån hon kom i tillfälle att närma sig sitt folk. En sida av hennes väsen, som drottningen under sin kronprinsesstid föga kunnat visa, trädde nu allt starkare i dagen och ökade sympatierna för henne, hennes ömhet, fri från all sentimentalitet, mot alla svaga och lidande. Hon ägde en underbar förmåga att räkna till för allt och alla, och hade ej ohälsan tvingat henne

att varje vinter uppkälla sig i Italien, skulle hon endast med detta ha räddat sitt folk helt.

Under det halvsjunde drottning Victoria varit Sveriges kungapinna och drottning har vårt land undergått en fredlig utveckling utan motstycke i svensk historia. Från ett fattigt jordbruksland har det förvandlats till en framväxande industristat, vars produktion tränger fram till allt avlägsnare länder. Övrigsaktagt följde drottningens denna utveckling med stort intresse, men om hon vid sin makes sida övat något politiskt inflytande låter sig ej av samtiden bedömas. Det historiska perspektivet saknas, och därtill föredas tillgång till arkiver, vilka fört i framtiden bli offentlig egendom.

Utåt framträdde hon som stödjare och även stiftare av föreningar och institutioner med filantropiska och därmed sammanhängande syften. Det fanns knappast någon gren av hjälperksamhet, som drottningen ej ägnat ett varmt intresse, och många institutioner med de mest skilda uppgifter hade i henne en ivrig främjare. Först med världskrigets utbrott visade hon sig emellertid som den ledande och organisatoriska kraften för hjälperksamhetens ordnande. Efter krigsutbrottet började nöden göra sig starkt gällande även här hemma, och överallt uppstod välgörenhetsinrättningar, vilka tyvärr oftast arbetade planlös och utan reda. Något måste göras och drottningen tog initiativet. I samråd med landets landsbövårdare och ledarna för välgörenhetsinrättningar stiftade hon Drottningens centralkommitté, principer för välgörenhetsarbetets bedrivande fastställdes, pengar anskaffades och ett omfattande arbete igångsattes. Det fanns knappast något område, som denna kommitté ej ingrep på under de för stora lager av landets folk tunga krisären, från ren under-

stödsverksamhet till organiserande av undervisning i anstaltsgenomsikten användning under kriget och utläggning av arbetlösa. Hon deltog här som alltid i detaljarbetet och försökt att leda det med klohet och sanna. Och det var för henne en stor glädje, när hon i sina styrelsens möten varn förståelse bland landets kvinnor, före minst 12-månaderna 1915 och senare — på drottningens namnsdag —, då alla landets kvinnor bidrog till en insamling av reservunderplagg för armén och landstörmen, skickade henne djup tillfredsställelse. Under de glömska santon även ha omkring sju miljoner kronor utdelats av kommittén genom olika välgörenhetsinrättningar till vitt skilda ändamål. På senare tid intresserade hon sig särskilt för Nederlands ödebygder, uppbyggda arbetsugor och sjukhem och störde särskilt för sjukvårds beredande åt läppbefolkningen. Hennes sista stora intresse var Drottningens vilobem på Ölands Kungsgård, där ett hundratal gamla och sjuka kvinnor varje sommar beredas rekreation.

Vid sidan av denna offentliga filantropiska verksamhet övade drottningen en välgörenhet i det tyta, som omfattning ingen känner. Hennes medkänsla var större, varmare och mera uppförande än någon kan ana. Ingen önmade som hon för dem, som drabbats av lidande och nöd. Tytt och stilla och med hänsynsfull takt försökte hon räcka en hjälpsam hand till de nödställda, men allt tal om hennes välgörenhet var henne motlydande. Och vid sedan om denna välgörenhet övade hon också en annan, merallik välgörenhet. Där sjukdomen och sorgen var gäst gav drottningen med varm hand av sin själstorhet och godhet. I många hjärten, som hon tröstat och stäckt i svåra stunder, efterlämnar hon ett ljus och älskat minne.

I KUNGLIG SKRUD

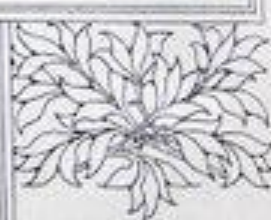
*Levande taflor på
Stockholms slott,
överst: Den unga
furstinnan som den
heliga Elisabet*

*och (under) i 1600-
talsdräkt vid en
kostymfest till för-
mån för Sophias-
hemmet*

Kronprinsparet med kronprinsessans bröder och svägerska på besök i Berlin

*På utfärd till
pyramiderna*

*Kamelritt under
Egypten-resan 1892*

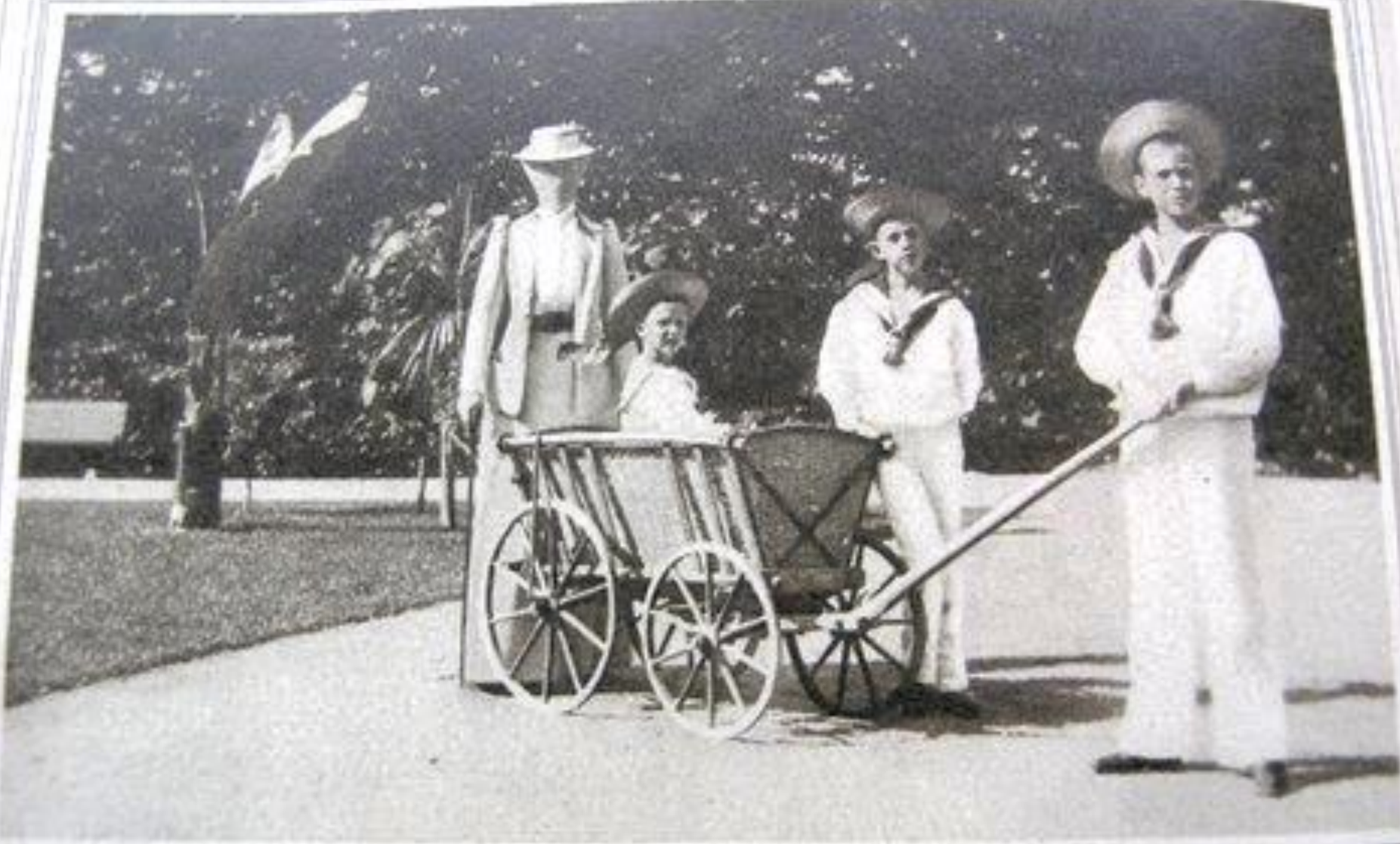

Lyckliga sommardagar på Tullgarn

*Dessa fotografier, av vilka de flesta tagits av drottningen, tillhörde hennes egna samlingar
 och hade sin plats på hennes skrivbord*

I Sverige, i kretsen av sin familj var drottningen lyckligast

Tre prinsar slå kägglor

MOR OCH BARN

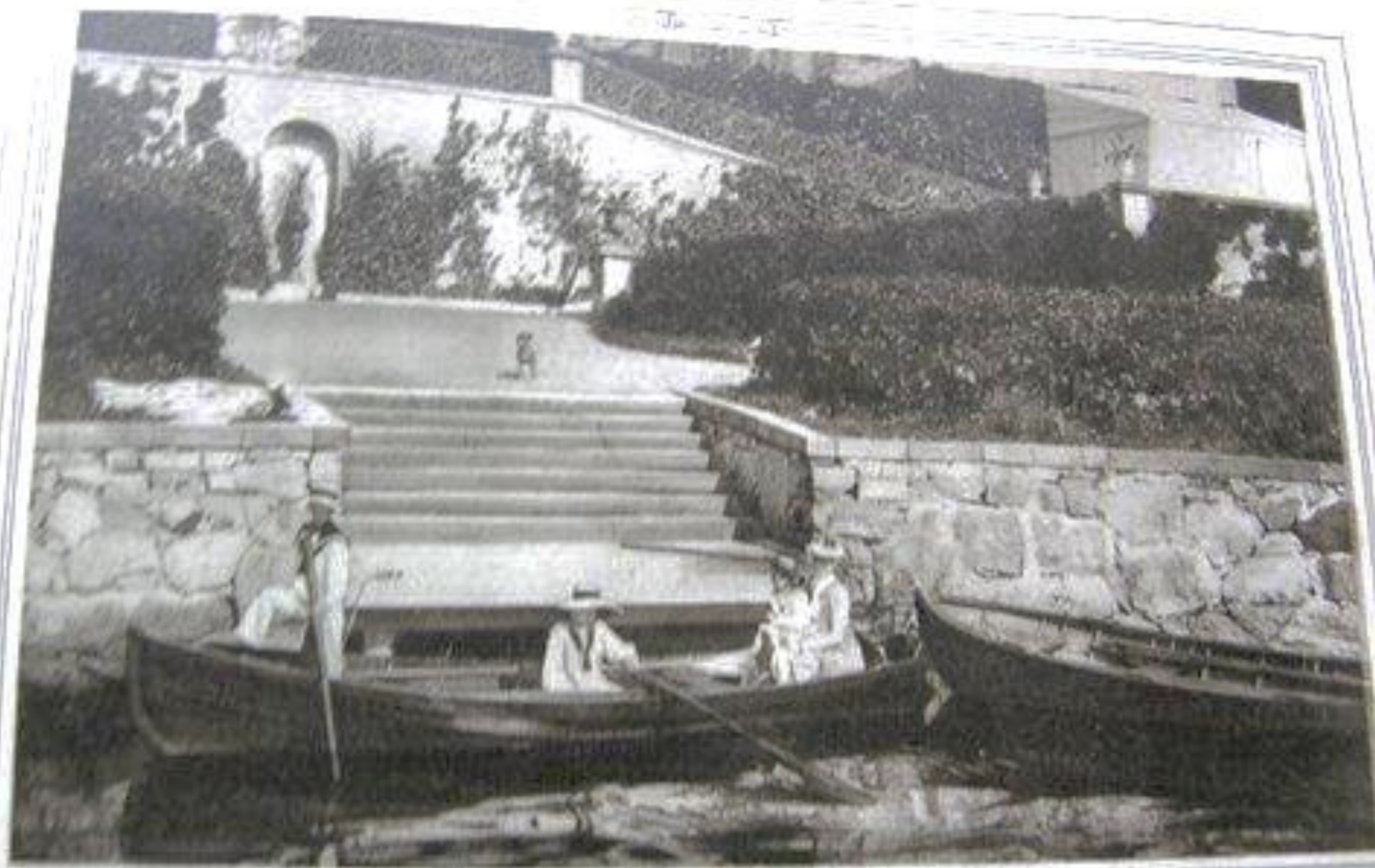

Småprinsarnas käraste lekplats

Två hästar och en körkarl

På utfärd vid Tullgarn med kung Gustafs fiskebåt

En lunchutflykt från Tullgarn

Drottningen kör sitt vita fyrspann, en gåva av kejsar Wilhelm, i parken på Tullgarn

Drottning Victoria på ridtur i konungens sällskap

DROTTNING VICTORIA
Oljemålning av den tyska målaren Otto Propheter

Casa Caprile, drottningens Capri-residens

Skriverummet i Casa Caprile

Matsalen i Capri-villan

Arbetsrån i trädgården

Salongen i Casa Caprile

Ett av gästrummen

Drottningen med Casa Capriles husdjur

Den blomsterprydda hallen

I cypressallén

Den blomsterprydda hallen

I cypressallén

KUNGAPARET PÅ PROMENAD I PARKEN PÅ TULLGARN

Italienska kungen och drottningen på besök hos svenska kungapaven

Kejsar Wilhelm i Stockholm

Drottning Victoria och tyska kejsarinnan

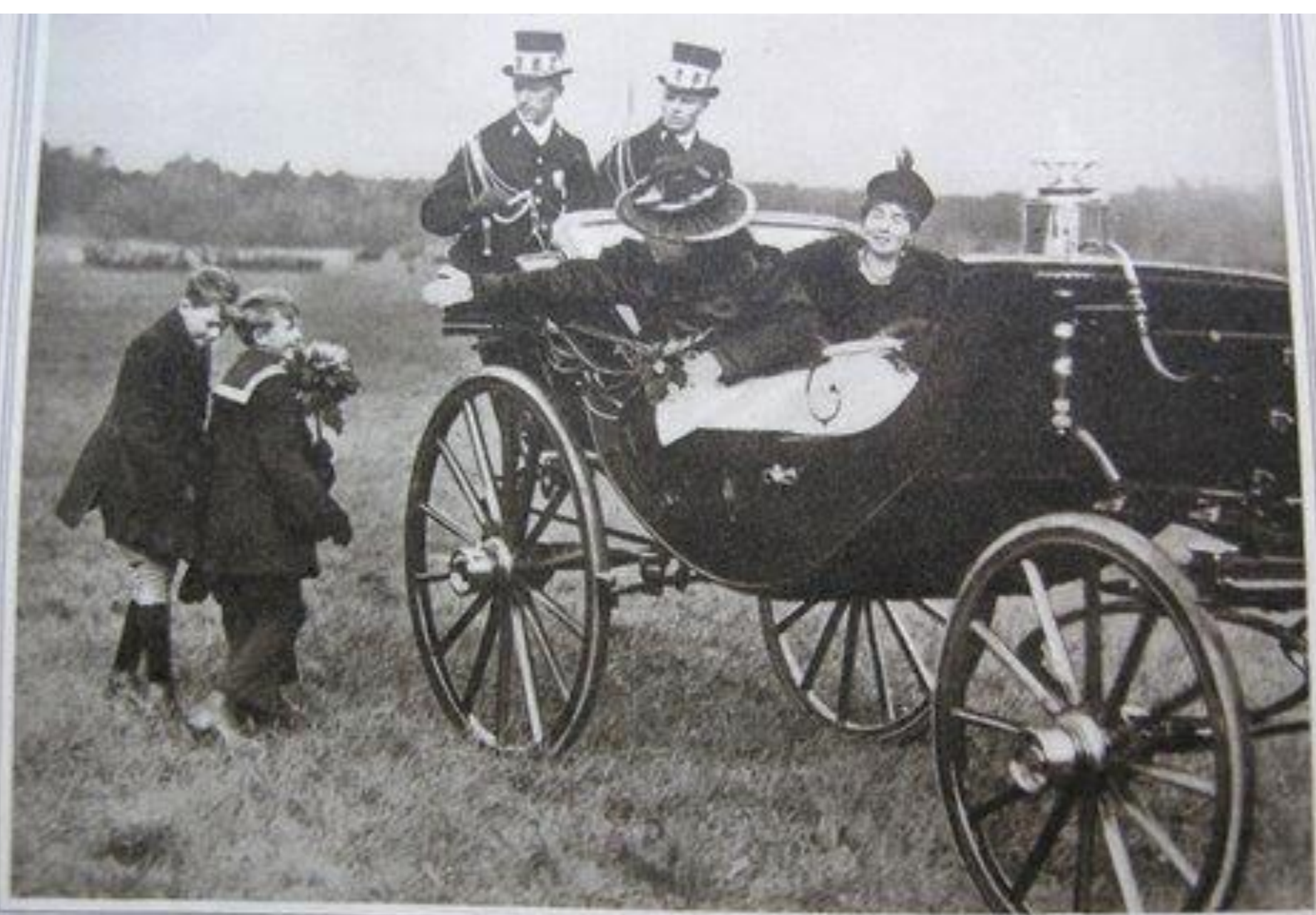

President Relander i Stockholm

Den sista officiella resan, till Finland

Drottningen i kronprinsessan Margaretas sällskap får blommor vid en manöver

Folkelig hyllning vid en eriksgata

Solliden-uppvaktning på 60-årsdagen

Från Dala-färden. Hyllningar efter gudstjänsten i Boda kyrka

På salmonsøer i Östergötland 1925

Fornål före Finland-resan

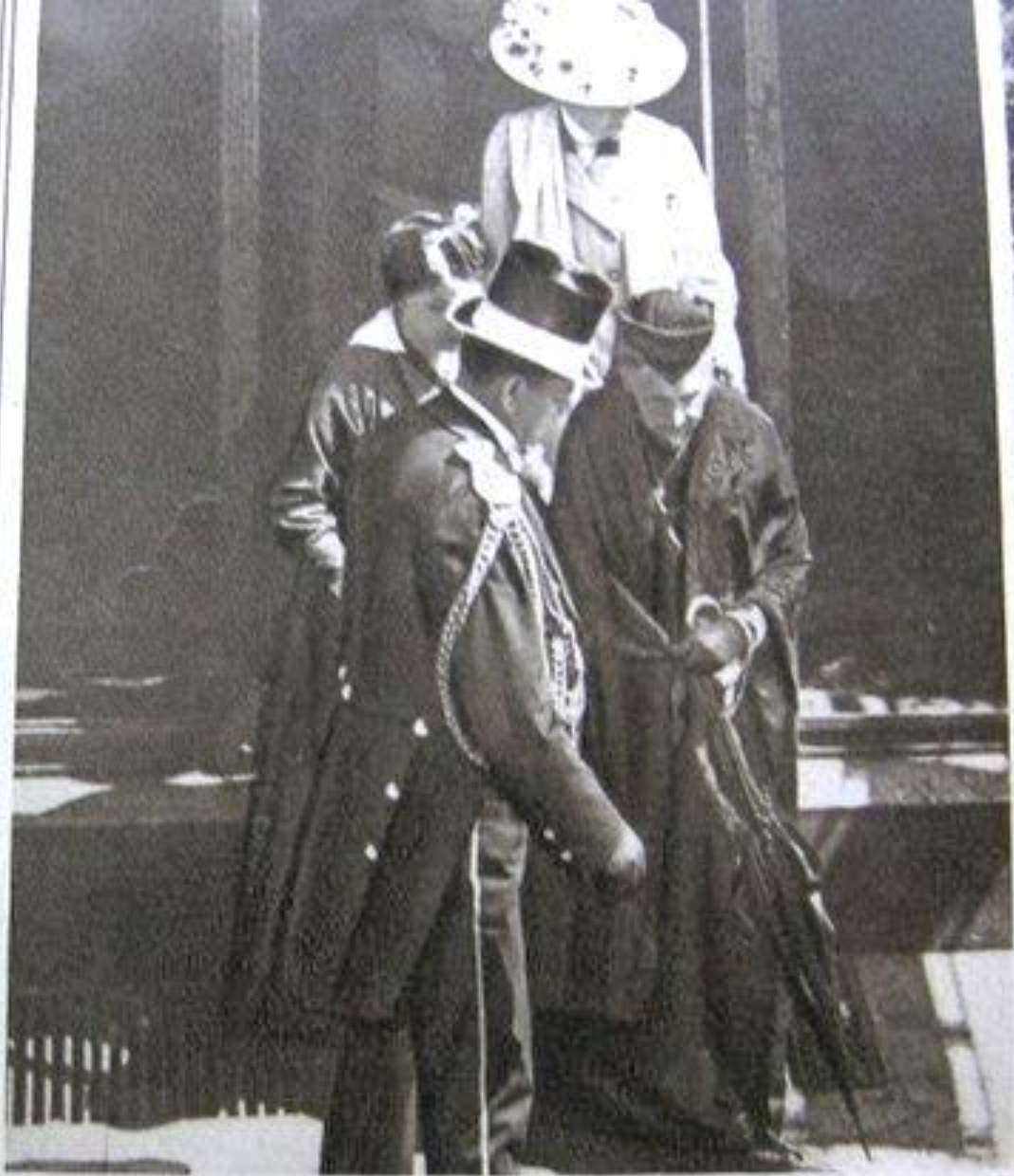

*Ett glatt återseende. Kronprins Gustaf
Adolf hälsar sina föräldrar*

*En bild tagen efter den långa Baden-
vistelsen under kriget*

*Drottningen och hennes mor besöka
flygöverfallets offer i Karlsruhe*

*Kungahusets yngsta samlade kring
drottningen på Solliden*

KUNGAPARET MED BARN OCH BARNBARN

*Drottningen, kronprinsessan Margareta och lille prins Gustaf Adolf hos
Storhertiginnan Luise i Karlsruhe*

*Drottning Victoria i en familjegrupp
från 1906*

*Drottningen, storhertiginnan Luise
och prins Lennart*

Solliden, Drottningens sommarhem på Öland

I Ölandsdräkt på terrassen

terrasen

Utsikt över havet från loggian

Efter ett basarbesök i Borgholm

Kung Gustaf på Solliden

*Drottningen kör sina vita hästar, en
välbekant syn i Borgholmstrakten*

*Kung Gustaf och drottning Victoria
åse en danstillställning på Solliden*

*Den flitiga brev-
skriverskan*

*Husmodersplikter
på Solliden*

*Den av Doktor Munthes "San Michele" på Capri
inspirerade loggian med antika, italienska skulpturer*

Villa Svezias gård med det vackra mandelträdet

Matsalen i Villa Svezia

Salongen i Villa Svezia

Drottningens trogna pudel Tom i Rom-cillanís trädgård

Kistan bäres ut från Villa Svezia

Villa Svezia stänges och Kung Gustaf säger tack och farväl till drottningens tjänare

Kistan bäres ut från Villa Svezia

Alla Svenska stänger och Kong Gustaf säger tack och farväl till drottningens tjän

DROTTNING VICTORIA PÅ BÅR I VILLA SVEZIA

Mussolini lämnar kyrkan efter minnesgudstjänsten över drottningen

Kistan anländer till Termine-stationen i Rom

DROTTNING VICTORIAS STOFT PÅ PANSARSKEPPET

Sörgeeskadern ankrad på Stockholms ström

Människomassor i väntan kring Gustaf III:s staty

DROTTNINGENS STOFT PÅ SVERIGES JORD

Sorgetåget drar fram över Karl XII:s torg

Manskap från flottan bär kransar

Processionen över Norrbro

Kungliga gäster i sorgetåget

UPPFÖR SLOTTSBACKEN

Likvagnen framför Riddarholmshygens port

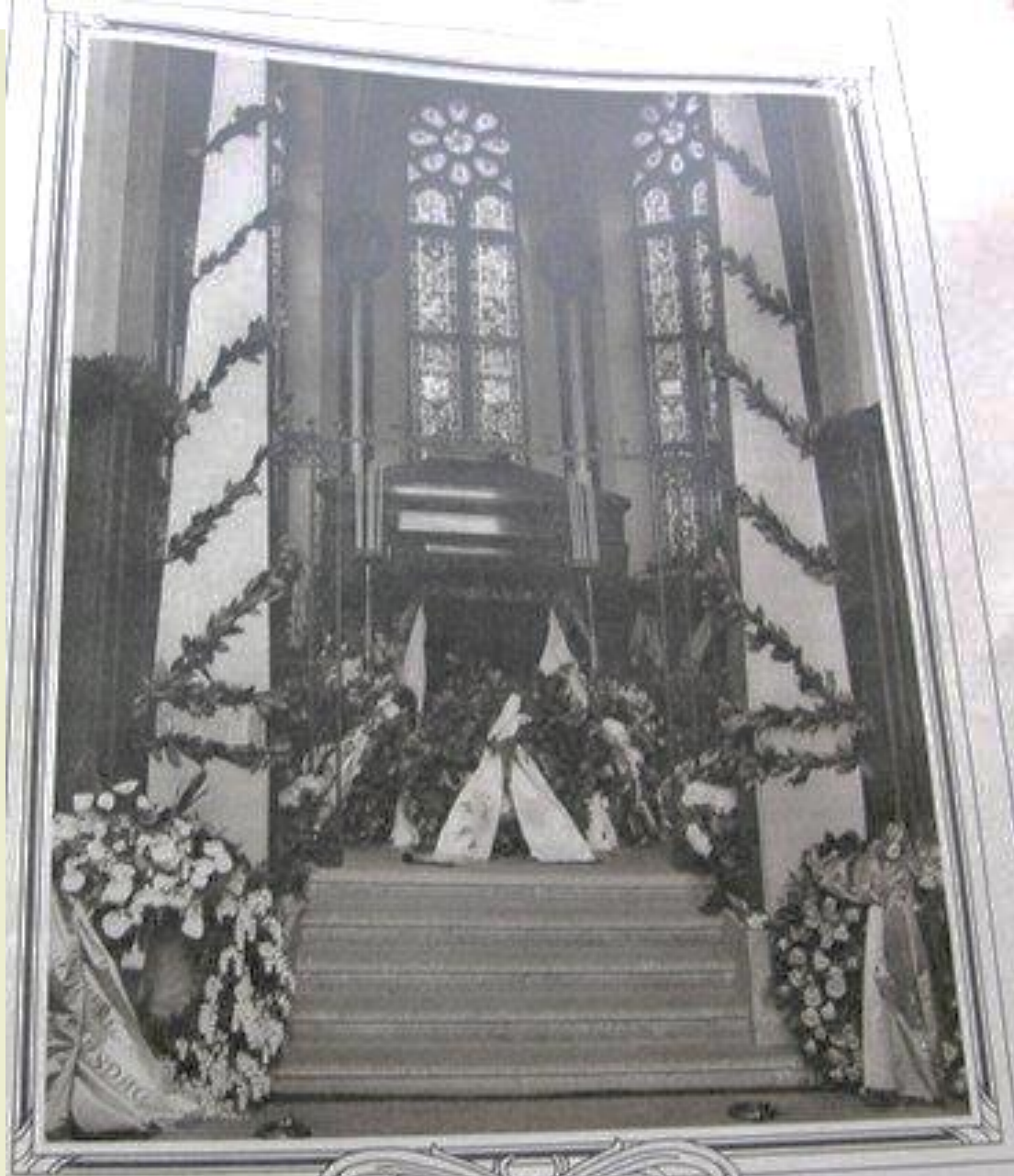

Den kronprydda kistan bäres in i helgedomen

ÄRKEBISKOPEN FÖRRÄTTAR JORDFÄSTNINGEN

SVERIGES DROTTNING I SITT SISTA VILORUM

Serafimerbaneret vid drottningens kista

*Till detta minnesalbum ha fotografier oåtvilligt ställts till förfogande av ett flertal
drottningen närstående, främst*

H. M. KONUNGEN och PRINS WILHELM

Fotografierna äro tagna dels — i stor utsträckning — av

H. M. DROTTNINGEN

samt av

*Aronsoner, Stockholm.
Dagmar Nyström, Stockholm.
E. Florman, Stockholm.
L. Gröbeck, Franzensbad.
C. F. Halm, Konstans.
Göbröder Hirsch, Karlsruhe.
W. Hoffman, Dresden.
Jaeger, Stockholm.
Arthur Jaeger, Berlin.*

*Alfred Kraus, Karlsruhe.
Hugo Kühn, Baden-Baden.
Wilhelm Lamm, Stockholm.
Larsen, Stockholm.
Lucie, Rom.
Axel Malmström, Stockholm.
Th. Modin, Stockholm.
Juan Moss, Karlsruhe.
Ivar Nilsson, Trana.*

*Bertil Norberg, Stockholm.
K. Ramzell, Stockholm.
C. G. Rosander, Stockholm.
Hermann Schmidt, Karlsruhe.
Sten Scholander, Stockholm.
Th. Schumann & Sohn, Karlsruhe.
Karl Wallberg, Stockholm.
V. J.-foto, Stockholm.*

Tryckt hos Ahlén & Åkerlunds fotografverksamhet.

Pris Kr. 2:50

AHLÉN & AKERLUNDS FÖRLAG, STOCKHOLM 1950

AHLÉN & AKERLUNDS FÖRLAG, STOCKHOLM 1950

Pris Kr. 2:50